

MAGYAR VÁRAK 1437 KÖRÜL.

Az alább következő jegyzék két okból érdemel figyelmet. Köztörténetileg, mint érdekes és concret adat kézzelfogható tanúságot tesz arról a hanyatlásról, melyet a XV. században a honvédelem, illetőleg a királyi banderium vett. A banderiális szervezetnek Lajos idejében megvolt a maga kellő sikere, mert a nagy király erős kézzel féken tudta tartani az e szervezetből következhető aristokratikus kinövéseket. Nem úgy Zsigmond. Ő alatta csirázott fel az a hatalmas olygarchia, mely 1526-ban kimutatta, mennyit tehet egy fékevesztett kis dynastiákból álló coteria az ország romlására. Itt a bizonyíték, mely s mennyi várak voltak nem kir. kézen? sőt végvárak is vannak köztük. Igen sok következtetést lehetne vonni ebből, de tekintsük a tárgynak ide illő részét. Archaeologiai tekintetben először is a várak ismeretéhez nyújt adatot, azok statisztikájához, s másodsor azok nomenclaturájához sem valami megvetendő adattal járul. Kimutatja 1437 körül a birtokosokat, szóval a magyar középkori várak általános ismertetéséhez igen használható adat.

Megjegyzem, hogy az itt felsorolt várak közül majd mindegyikre találunk adatokat az orsz. levéltárban, úgy, hogy egyes monographiáknál már a teljes bevégeztség tekintében is nem leendő czélszerűtlen a régiségi és építészeti szempont mellett az azokat földerítő historiai oldalt is a *kellő* mérvben tüntetni elő. Mindezeket jelen igénytelen adatom némi commentárja gyanánt kívántam megjegyezni s igazolni eljárásomat, miért hittem legezészerűbbnek a t. bizottságnak nyújtani be ez összeírást.

Castra pro honore tempore condam domini Sigismundi Imperatoris data, et tandem per Albertum Regem immutata.

Primo castrum	Buda		Apud Joannem de Rozgon.
Item	»	Visegrad	} Apud Ladislaum Pan de hathna
»	»	Dragel (Drégel)	
»	»	Damas (Dömös)	
»	»	Thömösvar	} Apud Stephanum de Rozgon Comitem Thömösiensem
»	»	Thata	
»	»	Gheztes	
»	»	Vytan	
»	»	Csegh	
»	»	Debregezth	} Apud Stephanum de Bartffa
»	Castellum	Patha	

Item	Castrum	Posoniense	
»	»	Komaron	} Apud Stephanum de Rozgon, Comitem Posoniensem
»	»	Vywar	
»	»	Detrehkü	
»	»	Eleskü	
»	»	Korlathkü	
»	»	Scepwsuara	
»	»	Vilagoswar	} Apud Johannem Orszagh et Ladislaum de Kátha
»	»	Salmas (Solymos)	
»	»	Zegediense	
»	»	Sydowar	} Apud Georgium Orbonasz Apud Georgium et Stephanum Sas
»	»	Cassofw	
»	»	Saros	

APUD DOMINAM REGINAM

Castrum O-Buda.

Item	Castrum	Salmar	Item	Castrum	Vgrogh
»	»	Buják	»	»	Trynchyn
»	»	Zonda	»	»	Byztercze
»	»	Aynaskü	»	»	Ztrechen
»	»	Fylek	»	»	Ovar
»	»	Diosgiör	»	»	Oroszlankw
»	»	Dédes	»	»	Zuthcha
»	»	Cherep	»	»	Angelwar
»	»	Zolom	»	»	Brummo (Brunócz ?)
»	»	Lipche	»	»	Nagiwar
»	»	Weegles	»	»	Lykua (Lykava)
»	»	Dobronya	»	»	Tarna (Torna ?)
»	»	Saskw			

Castra donata usque uitam.

Castrum	Chokakw	apud	Comitem	Thömösiensem
»	Cheplez	»	»	Posoniensem
»	Kesselökü	»	»	Valentinum de lypto. (Nyitra-m.)
»	Blathnicza	»	»	Pungracziium (Nyitra-m.)
»	Posegawar	»	»	Ladislaum filium Waiuodae.

Castra impignoratiua:

Castrum	Lyblo	cum	ciuitate	padaley (podolin)	apud	Regem	Poloniae
»	Zrebernek	}	apud	Mathkonem	Banum		
»	Barkassad						
»	Zent-Giörgj						

Castrum Owar	apud Volfardum
» Kepche	» Kapler
» Sempte	» Comitem Poseniensem
» Berench	» Pangracium
» Zklarama	} apud Balyczky
» Arua	
» Bolondoch	apud <i>Jiliam</i> Stibory
» Thadika	apud Ladislaum Petheö
» Jlsowa (Jolsva)	apud Emericum Pelsowcz.
» Soliomkw	» Ladislaum Jakch
» Athyna	} apud Ladislaum Banum
» Symontornia	
Castellum Mikola	
Castrum Medue	} apud Comites Ciliae
» Kiowar	
» Kruppa	
» minus et maius Kemlek	Apud Regem Bozniae
» Suran	apud Samdorff
» Ozterwycza et Vyka	} apud filios condam Nicolae
Aliud » Ozterwicza et Busan (Bucsány)	
» Zokol	
» Chaktornia	} apud Comites Ciliae
pertinentiae inter fluos	
Drawa et Sawa	

Castra et honores sunt apud Mathkonem Banum et fratres suos pro honore et pñno Banatus. Regnorum Dalmatiae et Croatiae.

Castrum Tynin	Castrum Chowka
» Laab	» Rypach
» Oszterwicza	» Klyz (Klissza)
» Werucha (Veröcze)	» Olmyo
» Kunewo	» Vizuthj
» Ermen	

Castra quondam Joannis de Chetyna :

Castrum Zyn	(Zrín, innen a Zrinyiek)
» Chatuina	
» Trawnyk	

Banatus Regni Sclavoniae

Ciuitas Zagrabiensis
» Krisiensis

